

Savunma

Bush'un Füzesavar Şemsiyesi Kaygılandırıyor

"Bir şey isterken dikkatli olun; çünkü dileğiniz bir gün gerçekleşebilir" deyişi, "yıldız savaşları" türünden bir füzesavar sistemine karşı çıkıp daha sınırlı, ama başarı şansı daha yüksek bir sistemi savunan bilimadamları için gerçekleşeyeceğe benziyor. Çünkü Ronald Reagan tarafından başlatıldıktan sonra büyük ölçüde rafa kaldırılmış bulunan kıtalararası balistik füzelere karşı bir savunma şemsiyesi düşüncesi, ABD başkanı George W. Bush tarafından yeniden gündeme getirildi. Bush'un "ABD'nin müttefiklerini de füze tehdidine karşı koruyacak bir sistem" düşüncesinin temelinde "çıkış evresinde imha" diye adlandırılan bir yöntem yer alıyor. Bu, silah araştırmacılarınınca öteden beri savunulan bir yaklaşım. Dayanak noktası, henüz yakıtını yakarak atmosferde yükselmekte olan bir füzenin yaydığı ışığın, algılayıcılarla çok daha kolay bir biçimde belirlenebilmesi ve vurulabilir bir hedef oluşturması.

Savunma araştırmacılarının çoğu, bu yeni yaklaşımı teknik üstünlükleri nedeniyle benimsemiş görünüyorlar. Ancak kendilerini endişelendiren,

Bush'un bu sistemi öteki füze savunma sistemlerinin bir alternatifi değil, tamamlayıcı bir parçası olarak gündeme getirmesi.

ABD başkanı, plan hakkında ayrıntı vermemekle birlikte, sistemin "katmanlı" olacağını açıkladı. Bunun anlamı, düşman füzelerini fırlatıldıktan sonraki hareketlerinin çeşitli evrelerinde tahrip etme çabalarını içermesi.

Ancak "çıkış evresinde imha" yöntemini daha mantıklı bulan araştırmacılar da, Bush'un bu yöntemin uygulamaya geçirilmesi talimatına fazlaca sevinmiş görünmüyorlar. Nedeni, bunun ancak çok daha kapsamlı bir stratejinin parçası olarak değerlendirilmesi. ABD başkanınının 1972 yılında o zamanki Sovyetler Birliği'yle imzalanan ve silahsızlanma yolunda önemli bir kilometre taşı sayılan Füzesavar Füzelere Yasaklanması (ABM) Antlaşması'nı hükümsüz sayması, pek çok kişiyi endişelendirmiş bulunuyor. Yeni yıldız savaşları girişiminin karşıtları ayrıca, Bush'un istediği türden bir savunma sisteminin yüz milyarlarca doları bulacak mali-

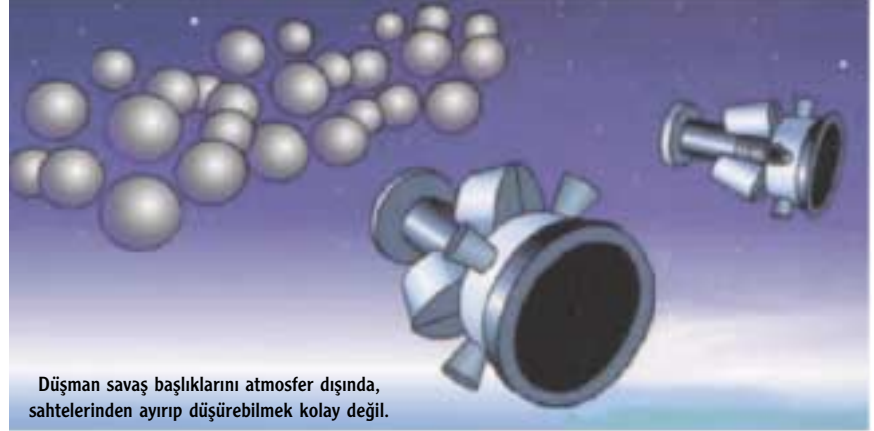
yetine de sıcak bakmıyorlar.

Eski başkan Bill Clinton tarafından gündeme getirilen daha küçük boyutlu bir füze savunma sistemi, "sorumsuz ülkelerden" gelebilecek sınırlı bir saldırıyı karşılamak üzere Alaska'da 60 milyar dolar maliyetle 100 adet anti balistik füze konuşlandırılmasını öngörmekteydi. ABD, şimdiye kadar Ronald Reagan'ın ünlü "yıldız savaşları" programına harcanan 27 milyar dolar dahil, füzelere karşı kendini güvenceye almak için son 50 yıl süresince 60 milyar dolar harcamış bulunuyor. Ancak programın karşıtlarına göre, elde bütün bu masrafa karşı gösterilebilecek somut bir kazanç yok. Yeni program çerçevesinde yalnızca bu yıl harcanması beklenen para yaklaşık 5 milyar dolar.

Bush'a göre geliştirilmesi istenen füzesavar sisteminin hedefi, "terör ve şantaj kendileri için bir yaşam biçimi haline gelmiş olan sorumsuz birkaç ülkenin elindeki az sayıda füze". Ancak, Dış İlişkiler Konseyi adlı özel bir araştırma kuruluşunun bilim danışmanı Richard Garwin, "Amerika'ya karşı bir füze saldırısı, terörist denen bu ülkelerin yapmak isteyeceği en son şeydir; çünkü biliyorlar ki çok şiddetli bir karşı darbe anında gelecektir" diyor.

Garwin'e göre, Bush'un gerçek amacı, ilişkilerin bir gerginlik ortamına girdiği Çin'e karşı bir üstünlük sağlamak ve hazır ekonomik güçlükler içindeyken Rusya'yla aradaki farkı açmak. Bu uzman ayrıca 1998 yılında şimdiki savunma bakanı Donald Rumsfeld'in başkanlığını yaptığı ve balistik füze tehditlerini inceleyen bir komisyonun üyeliğini de yapmış. Garwin, çıkış aşamasında imha yönteminin başarı şansını, öteki füze savunma sistemlerinininkine oranla çok daha yüksek görüyor. Gerçi ABD, Dünya'dan 40 000 km uzaklıktaki uydularıyla herhangi bir yerden fırlatılmış füzeleri saptayabiliyor. Ancak çıkış evresindeki füzelerin egsozlarından çıkan alevler, karada ya da savaş gemilerinde bulunan ve füzesavar füzeleri uyarıcı algılayıcılara 1600 kez daha parlak görünüyor. Bu nedenle yeni fırlatılmış bir füze, saptanması ve iz-

lenmesi görece kolay bir hedef. Yakıntını tüketip pasif uçuşa geçmiş bir düşman füzesini saptayıp yok edebilmekse çok daha zor. Üstelik atmosfer dışında seyreden nükleer savaş başlıkları, kendilerini yok etmek üzere geliştirilmiş silah sistemlerini alt edecek hilelerle de korunuyor. Bunlardan biri, savaş başlıklarının, sıvı azotla soğutulan bir kılıfın içine yerleştirilmesi. Bu, füze avcılarının kendilerini saptayabileceği mesafeyi bin kat kısaltıyor. Ayrıca savaş başlıklarını bir balon içine yerleştirip çok sayıda boş balonla birlikte hedefe yönelmek de bir yöntem. Hava direncinin olmadığı boşlukta balonlar da gerçek başlıkla aynı hızda yol alacağından, füze avcılarının gerçek başlığı belirleyip avlayabilmesi çok zor. Zaten ABD'nin atmosfer dışı önleme yöntemleriyle ilgili olarak yaptığı pek çok deney başarısızlıkla sonuçlanmış durumda. Avantajlarına karşın yükselme evresinde imha yönteminin bir sorunu,

Düşman savaş başlıklarını atmosfer dışında, sahtelerinden ayırıp düşürebilmek kolay değil.

avın çok daha dar bir coğrafi alan içinde gerçekleşmesi zorunluluğu. Ama çelişkili görünse de, Garwin ve öteki silahsızlanma yanlıları için bu aslında bir avantaj. Çünkü bir balistik füzenin motorları, ateşlemeden sonra yalnızca 3-4 dakika kadar çalıştığından, Çin ve Rusya gibi geniş topraklara sahip ülkelerin içlerinden fırlatılmış füzelere, çıkış evresinde hiçbir önleyici füze yetişemez. Brookings

Enstitüsü adlı başka bir stratejik araştırma kurumunun uzmanlarından Michael O'Hanlon'a göre "Bu, Çin'e ve Rusya'ya endişelenecek bir şey olmadığını gösterir". Hanlon, yapılacak şeyin "Irak ve Kuzey Kore gibi ülkelerin sınırlarının hemen dışına füze avcısı füzelerin yerleştirilmesi" olduğunu söylüyor. Araştırmacıya göre bu, "ABM Antlaşmasıyla yasaklanmakla birlikte antlaşmanın ruhuyla çelişmiyor."

Gene de silahsızlanma yanlısı bilimadamları, bir füze savunma sisteminin herhangi bir formuna sağlanacak bir desteğin, Bush yönetimini çok daha kapsamlı bir sistem için cesaretlendireceğinden çekiniyorlar. Gene Brookings Enstitüsü'nden araştırmacılarından olan ve çıkış evresinde imha yöntemini savunmakla birlikte ABM Antlaşmasının iptaline karşı çıkan Ivo Daalder, "beni asıl düşündüren de bu" diyor.

Başka bazı uzmanlarsa çıkış evresinde imha yönteminin sorunlarının da giderek daha iyi anlaşılacağı vurgulayarak, endişeye gerek olmadığı görüşünü savunuyorlar. Pentagon'un eski füze test ve değerlendirme bölümü başkanı Philip Coyle, asıl sorunun çıkış evresinde imhanın son derece hızlı hareket gerektirmesi olduğu görüşünde. "Bir-iki dakika içinde uyarı uydurucularıyla komuta-kontrol merkezine ulaşacak, oradan da ya bir savaş gemisinde, ya da karada bulunan füze avcısı füzelere emir gidecek. Bu sistemde başkana ya da savunma bakanına herhangi bir söz hakkı yok; çünkü buna zaman yok" diyor.

Kuzey Kore Balistik Füzelelerinin Mevcut ve Potansiyel Menzilleri

